

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 9 Sayı: 42 Volume: 9 Issue: 42
Şubat 2016 February 2016
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

SÜREKLİ KAYGI İLE ATILGANLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ* ANALYSIS OF RELATIONSHIP BETWEEN TRAIT ANXIETY AND ASSERTIVENESS

Yasin UZUNTARLA**
Uğur UĞRAK***
Necmettin CİHANGİROĞLU****

Öz

Bu çalışma sürekli kaygı ile atılganlık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 200 öğrenciyi ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formunun ilk bölümde katılımcıların sosyodemografik özelliklerine yönelik ifadeler, ikinci bölümde C. D. Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Öner ve Le Compte tarafından yapılan "Sürekli Kaygı Envanteri", üçüncü bölümde ise Rathus tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Voltan tarafından yapılan "Rathus Atılganlık Envanteri" kullanılmıştır. Öğrencilerin %48.0'inin düşük kaygılı, %92.0'sinin atılgan oldukları bulunmuştur. Sosyodemografik özelliklerden ise sadece karşı cinsten arkadaşı olanların daha atılgan oldukları bulunmuştur (p=0.003). Ayrıca sürekli kaygı ile atılganlık arasında orta düzeyde, negatif yönlü bir korelasyon ($r = -0.54$) olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürekli Kaygı, Atılganlık, Sağlık.

Abstract

This research was conducted to analyze relationship between trait anxiety and assertiveness. 200 students studying in Çankırı Karatekin University Faculty of Economics and Administrative Sciences were reached within this research. Questionnaire method was used as a data collection tool. In first part of questionnaire, statements related to sociodemographic characteristics, in second part, Öner and Le Compte's Turkish adaptation of "Trait Anxiety Inventory" which was originally developed by C. D. Spielberger and his Friends, in third part Voltan's Turkish adaptation of "Rathus Assertiveness Inventory" was originally developed by Rathus were used. It was found of the students, 48 % had low trait anxiety, 92% were assertive. Within sociodemographic characteristics, only students who has opposite sex friend was found to be assertive (p=0.003). Moreover, negative correlation ($r = -0.54$) was determined between trait anxiety and assertiveness.

Keywords: Trait Anxiety, Assertiveness, Health.

1. GİRİŞ

Bireyler çevrelerinde gelişen benzer olayları farklı algılamakta, yorumlamakta ve farklı tepkiler verebilmektedirler. Bazıları olanları anlamlandıramayıp, şaşkınlık yaşamakta ve aşırı kaygı, korku, belirsizlik, güvensizlik ve çekingenlik hissedebilmekteyken; bazıları ise bu duyguları hiç yaşamamakta yada daha az yaşamaktadır. Yaşanan bu farklılık birçok etmene bağlı olarak kişiden kişiye değişebilmektedir (DSÖ, 2014:3). Yaşamın içinde her an hissedilen kaygı ve atılganlık durumları da bu kapsamda ele alınabilecek ve fizyolojik, psikolojik, sosyal vb. yönden ciddi etkileri olan kavramlardır.

Kaygı, kelime olarak Antik Yunanca'da "anxietas" sözcüğünden gelmekte olup (Kaya ve Varol, 2004: 32; Uzuntarla vd., 2015:157); kişinin, gelecek durum, olay ya da şartlarda üzücü, belirsiz ve kontrol edilemeyen tehlikeleri hissettiğinde ortaya çıkan, süreklilik gösteren, karışık duygu durumu olarak ifade edilmektedir (Clark ve Beck, 2012; Karataş vd., 2014:229).

Kaygının, durumluk (state anxiety) ve sürekli (trait anxiety) olmak üzere iki türü bulunmaktadır (Cheng ve Cheung, 2005; Varol, 2014: 222). Durumluk kaygı, belli bir zamanda bir duruma bağlı olarak gelişen ve gerginlik, tasa duyguları ile karakterize geçici bir duygusal durumdur. Dolayısıyla geçici ve kısa süreli olarak kabul edilen durumluk kaygı, belli bir koşulda tehlikeli ya da tehdit edici durumlarla mücadele ederken yaşanmaktadır (Kutaniş ve Tunç, 2013: 5). Örneğin bir mülakat esnasında jürinin önünde artan, mülakat sonrası ise azalan kaygı durumluk kaygıya örnek olarak verilebilir. Sürekli kaygı ise bireyin kendisinden kaynaklanan, hayata bakışını yansıtan, çevredeki durumları yorumlaması sonucu ortaya çıkan uzun süreli ve daha kalıcı bir durumdur (Öner ve LeCompte, 1983; Kaya vd., 2014:400).

* Bu çalışma 16-19 Aralık 2015 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 6. Uluslararası Sağlık ve Hastane Yönetimi Kongresi'nde aynı isimle sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr., Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Hizmetleri Yönetimi BD., yuzuntarla@gata.edu.tr

*** Uzm., Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Bölümü, ugrakugur@gmail.com

**** Doç. Dr., Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Hizmetleri Yönetimi BD., ncihangiroglu@gata.edu.tr

İnsanlar sosyal bir varlık olmalarından dolayı çevreleriyle iletişim halindedir. Fakat bu iletişimin etkili ve sağlıklı olması yani bireylerin birbirlerine saygılı davranmalarını, birbirlerini anlamalarını ve bunu hissettirmelerini kapsayacak nitelikte olması çok önemlidir (Zincir vd., 2014:19; Owen ve Bugay, 2014: 51). Bireyler iletişim halindeyken üç tür davranış sergilemektedirler. Bunlar; çekingenlik, saldırganlık ve atılganlık olarak ifade edilmiştir (Güler, 2011: 11). Atılganlık, bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade edebilme, kendilerini anlatabilme, karşısındakinden istekte bulunabilme ve memnuniyet duymadıkları taleplere karşı direnebilme kabiliyetidir (Voltan, 1981: 72; Tekin ve Kapancı, 2010: 52). Atılganlığın, arzulanılan ve ideal olan davranış tipi olduğu söylenebilir (Uğurluoğlu, 1996:2).

İnsanın gelişim sürecinde çözmesi ve uyum sağlaması gereken yaşam dönemlerinin her birinin, kendine özgü kaygı oluşturucu etkileri vardır. Üniversite öğrencilerinin de kişilik gelişiminde ve eğitim hayatında önemli rol oynayan üniversite dönemi sosyal, ekonomik, psikolojik vb. birçok faktörden dolayı oldukça kaygılı geçmektedir. Literatür incelemesi yapıldığında kaygıya yönelik birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Örneğin; Mersin ve Öksüz (2014: 643-650) tarafından üniversite öğrencilerinde aile desteği ile kaygı, Ehtiyar ve Üngüren (2008: 159-181) tarafından umutsuzluk ve kaygı ile eğitime yönelik tutumlar, Mert (2015:784-789) tarafından konuşma ile kaygı, Devci ve arkadaşları (2012: 189-196) tarafından kaygı ile sağlık, sosyal ve demografik faktörler, Erdik ve Altıparmak (2012: 1-9) tarafından başarı güdüsü ile kaygı, Kutaniş ve Tunç (2013: 1-15) tarafından benlik saygısı ile kaygı gibi değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma yer almaktadır. Fakat sürekli kaygı ile atılganlık arasındaki çalışmalara bakıldığında Ghareeb (1992:1-12) tarafından Birleşik Arap Emirlikleri'nde, Larijani ve arkadaşları (2010: 893-899) tarafından İran'da üniversite öğrencileri üzerinde uygulanan çalışmalar gibi uluslararası birkaç çalışmanın mevcut olduğu, fakat ulusal düzeyde bu değişkenleri ele alan bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu noktadan hareketle birçok sağlık problemine yol açan, eğitim hayatında aksaklıklara yol açabilen ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen sürekli kaygının, arzulanılan iletişim tipi olan atılganlık ile olan ilişkisinin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışmanın ulusal düzeyde ilk kez ele alınacağı ve literatüre önemli derecede katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın tipi, evreni, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi ve araştırmanın güvenilirliği hakkında bilgi sunulacaktır.

2.1. Araştırmanın Tipi

Araştırma, tanımlayıcı niteliktedir. Tanımlayıcı analiz, bir değişkene yönelik sayısal verilerin toplanarak tanımlanmasını ve raporlanmasını sağlamaktadır (Büyüköztürk, 2014).

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılmayarak tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiş olmasına rağmen 227 anket formu doldurularak geri dönmüştür. Ancak eksik ve hatalı doldurmadan dolayı 200 anket formu değerlendirilebilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formunun ilk bölümünde, araştırmacılar tarafından katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin tespit edilmesi amacıyla oluşturulan 15 soru yer almıştır. Bu sorular; cinsiyet, ailelerinin ikamet yeri ve aylık ortalama geliri, birlikte yaşama durumu, anne ve babalarının öğrenim düzeyleri, meslekleri, hayatta olup olmadıkları, üniversitede kaçınıcı sınıf oldukları ve genel başarı düzeyleri, kardeş sayıları, karşı cinsten arkadaşı olma durumu ve boy-kilolarından yola çıkarak vücut kitle indeksleri sorulmuştur.

İkinci bölümde Spielberger, Gorsuch ve Lushene tarafından (1970) geliştirilen ve Türkçeye uyarlanması Öner ve Le Compte tarafından (1983) yapılan "Sürekli Kaygı Envanteri" kullanılmıştır. Sürekli Kaygı Envanteri, kişinin genel kaygı düzeyini tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Toplam 20 sorudan oluşan Sürekli Kaygı Envanteri, 4'lü Likert (1=Hiçbir zaman, 2=Bazen, 3=Çoğu zaman, 4=Hemen her zaman) şeklinde ölçeklendirilmektedir. Ölçekte doğrudan (direkt) ve tersine dönmüş (reverse) olmak üzere iki türlü ifade yer almaktadır. Doğrudan ifadeler; 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 17, 18 ve 20 numaralı sorular olup; Hiçbir zaman (1), Bazen (2), Çoğu zaman (3), Hemen her zaman (4) şeklinde puanlandırılır. Tersine dönmüş ifadelerin yer aldığı; 1, 6, 7, 10, 13, 16 ve 19 numaralı sorular ise, Hiçbir zaman (-1), Bazen (-2), Çoğu zaman (-3), Hemen her zaman (-4) şeklinde puanlandırılır (Speilberger ve diğ., 1970; Öner ve Le Compte, 1983).

Sürekli kaygı ölçek puanı; artı ve eksi puanların birbirinden çıkarılarak, kalan puanın üzerine sabit 35 puan eklenmesiyle hesaplanmaktadır. Çıkan puan, 20 ile 80 puan aralığında değişmekte olup, puanın yüksek olması kaygının yüksek olmasını işaret etmektedir. Yapılan uygulamalarda ortalama 36 ile 41 arasında değişmektedir. Ayrıca kaygı puanları değerlendirilirken; 20-35 düşük seviye, 36-42 orta seviye, 43-60 yüksek seviye, 61-80 ciddi seviye kaygı olarak değerlendirilmektedir (Dalkıran, 2012:25; Uğrak, 2014: 40).

61 ve üstünde puan alan kişilerin, normal kaygı sınırlarını aştığı ve ciddi bir sağlık sorununa işaret etmesi nedeniyle yakından takip edilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Spielberger ve diğ., 1970; Le Compte ve Öner, 1983; Uğrak, 2014:40; Uzuntarla vd., 2015:158).

Üçüncü bölümde ise Rathus (1973) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Voltan (1980) tarafından yapılan "Rathus Atılganlık Envanteri" kullanılmıştır. Rathus Atılganlık Envanteri (RAE), kişilerarası ilişkilerde atılganlığın ölçülmesi amacıyla geliştirilmiştir. Bu envanter farklı kültürlere uygulanması, kısa oluşu ve değerlendirmesinin kolay oluşu gibi avantajlar sağlamaktadır.

Rathus Atılganlık Envanteri; toplam 30 sorudan oluşmakta ve 6'lı Likert (1=Hiç Uymuyor, 2=Fazla Uymuyor, 3=Pek Uymuyor, 4=Biraz Uyuyor, 5=Oldukça Uyuyor, 6= Çok İyi Uyuyor) şeklinde ölçeklendirilmektedir. Alınan toplam puanlar -90 ile +90 arasında değişmektedir. Katılımcı her bir maddeden -3 ile +3 arasında puan almaktadır (-3= Hiç Uymuyor, -2= Fazla Uymuyor, -1= Pek Uymuyor, +1= Biraz Uyuyor, +2 = Oldukça Uyuyor, +3= Çok İyi Uyuyor). Ölçekten alınan puana göre, -90 ile +9 puan arası çekingen, +10 ile + 90 puan arası atılgan davranış olarak değerlendirilmektedir. Ölçekte doğrudan (direkt) ve tersine dönmüş (reverse) olmak üzere iki türlü ifade tarzı yer almaktadır. Doğrudan ifadeler; (3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 29) numaralı sorular; tersine dönmüş ifadeler ise; (1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 26, 30) numaralı sorulardır (Voltan, 1980; Gacar, 2011:64).

2.4. Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırma kapsamında verilen analiz edilebilmesi için SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel olarak karşılaştırılmasında Bağımsız T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Pearson Korelasyon Analizi'nden yararlanılmıştır.

2.5. Araştırma Verilerinin Güvenilirliği

Araştırmada kullanılan ölçeklerin verilerinin güvenilirliğini belirlemek için güvenilirlik testi yapılmıştır. Çalışmamızda güvenilirlik katsayıları sürekli kaygı envanteri için 0,76; atılganlık envanteri için ise 0,71 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla katsayılar 0,70 ve üzerinde olduğundan güvenilir olarak değerlendirilmektedir.

3. BULGULAR

Ankete katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1a ve 1b'de sunulmaktadır. Buna göre katılımcıların %52,5'inin kadın olduğu bulunmuştur. Ailelerin ikamet yerlerine bakıldığında %58,5'inin ailesi illerde yaşamaktadır. Öğrenci ailelerinin yarısının aylık geliri 1000-2000 TL arasındadır. Büyük bir çoğunluğun annesi (%99,0) ve babası (%95,0) hayattadır. Öğrencilerin tamamına yakını (%98,0) anne ve/veya babası ile yaşamaktadır. Ebeveynlerin öğrenim düzeylerine bakıldığında annelerin %64,0'ü, babaların ise %49,0'u ilköğretim mezunudur. Öğrencilerin annelerinin %87,5'inin ev hanımı, babalarının ise %23,0'ünün işçi oldukları bulunmuştur. Katılımcıların %66,5'inin üç ve daha fazla kardeşi vardır. %47,0'si üniversite birinci sınıf öğrencisidir. Üniversite başarı düzeylerine bakıldığında yarıya yakını kendini iyi olarak tanımlamıştır. Öğrencilerin %65,0'i karşı cinsten arkadaşının olduğunu ifade etmiştir.

Ayrıca katılımcıların boy ve kilo ölçülerinden yola çıkılarak kg/boy(m)² formülüyle hesaplanan vücut kitle indeksi; zayıf (<18,5), normal (≥ 18,5- ≤24,9), fazla kilolu (≥25,0-≤29,9), obez (≥30,0-≤39,9) ve aşırı şişman (≥40,0) olarak kategorize edilmektedir (www.medikalsozluk.com). Bu doğrultuda katılımcıların büyük çoğunluğunun (%66,5) normal sınırlarda olduğu bulunmuştur.

Tablo 1a: Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ve Sürekli Kaygı ile Atılganlık Düzeylerinin Sosyodemografik Özelliklere Göre İlişkisi

	n (%)	Sürekli Kaygı Puanı		Atılganlık Puanı	
		Ort±Ss.	p	Ort±Ss.	p
Cinsiyet					
Erkek	95 (47,5)	35,61±9,72	0,71*	31,60±17,14	0,49*
Kadın	105 (52,5)	36,07±8,48		33,36±18,94	
Aile İkamet Yeri					
Köy	17 (8,5)	34,52±6,15	0,82**	37,76±19,26	0,38**
Kasaba-İlçe	66 (33,0)	35,92±9,84		33,09±17,19	
İl	117 (58,5)	36,00±9,03		31,45±18,41	
Aile Aylık Ortalama Gelir Düzeyi					
1000 TL altı	44 (22,0)	37,70±9,92	0,22**	31,15±17,46	0,06**
1000-2000 TL	100 (50,0)	36,06±8,90		32,35±17,83	
2001-3000 TL	34 (17,0)	34,08±7,79		30,00±19,92	
3001-4000 TL	16 (8,0)	32,50±9,43		44,78±16,28	
4001 TL ve üzeri	6 (3,0)	37,83±9,94		27,20±10,69	
Anne Yaşama Durumu					
Sağ	198 (99,0)	35,83±9,08	0,79*	32,51±18,16	0,89*
Vefat etmiş	2 (1,0)	37,50±12,02		34,20±11,03	

Baba Yaşama Durumu					
Sağ	190 (95,0)	35,73±8,90	0,40*	32,96±17,93	0,13*
Vefat etmiş	10 (5,0)	38,20±12,20		24,24±19,98	
Birlikte Yaşama Durumu					
Annem ve/veya babam ile birlikte yaşıyorum	196 (98,0)	35,56±8,78	0,64*	33,06±17,72	0,42*
Akrabalarım ile veya kendim yaşıyorum	4 (2,0)	40,00±8,90		18,60±6,89	
Anne Öğrenim Düzeyi					
Okur-yazar değil ya da okur-yazar ama okula gitmemiş	28 (14,0)	36,53±9,07	0,24**	26,36±18,50	0,18**
İlköğretim	128 (64,0)	36,53±9,40		33,10±17,06	
Lise	30 (15,0)	33,93±7,51		36,44±16,90	
Ön lisans-Lisans	14 (7,0)	32,42±8,56		31,20±26,31	
Baba Öğrenim Düzeyi					
Okur-yazar değil ya da okur-yazar ama okula gitmemiş	7 (3,5)	36,71±8,76	0,98**	26,57±19,11	0,63**
İlköğretim	98 (49,0)	35,65±9,73		34,03±18,35	
Lise	71 (35,5)	36,19±8,86		31,61±19,11	
Ön lisans-Lisans	24 (12,0)	35,54±7,55		31,80±13,50	
Anne Meslek					
Ev hanımı	175 (87,5)	36,09±9,11	0,39*	32,82±17,19	0,40*
Diğer	25 (12,5)	28,33±12,01		44,00±22,20	

* Bağımsız T-Testi, **Tek Yönlü Varyans Analizi

Tablo 1b: Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ve Sürekli Kaygı ile Atılganlık Düzeylerinin Sosyodemografik Özelliklere Göre İlişkisi

	n (%)	Sürekli Kaygı Puanı		Atılganlık Puanı	
		Ort±Ss.	p	Ort±Ss.	p
Baba Meslek					
İşçi	46 (23,0)	36,28±8,52	0,71**	31,90±15,91	0,45**
Memur	39 (19,5)	36,33±9,22		28,03±20,48	
Çiftçi	18 (9,0)	37,50±7,13		29,87±19,44	
Esnaf-zanaatkar	17 (8,5)	31,76±9,85		39,67±20,22	
Serbest meslek	28 (14,0)	36,71±8,90		32,66±15,86	
Emekli	40 (20,0)	35,47±9,55		35,79±17,94	
Diğer	12 (6,0)	35,12±11,38		32,25±19,08	
Kardeş Sayısı					
Bir kardeş	8 (4,0)	29,25±10,06	0,13**	47,40±13,72	0,10**
İki kardeş	59 (29,5)	36,61±9,21		31,18±19,32	
Üç ve daha fazla kardeş	133 (66,5)	36,66±9,37		33,11±16,88	
Üniversite Öğrenim Yılı					
1.Sınıf	94 (47,0)	34,86±8,69	0,31**	33,49±18,65	0,83**
2.sınıf	23 (11,5)	34,73±9,47		29,69±15,90	
3.sınıf	58 (29,0)	37,25±8,87		32,28±18,88	
4.sınıf	25 (12,5)	37,36±10,41		32,11±16,54	
Üniversite Genel Başarı Düzeyi					
Çok iyi	12 (6,0)	34,08±7,95	0,10**	28,20±26,84	0,06**
İyi	97 (48,5)	34,81±9,68		35,99±16,92	
Orta	82 (41,0)	36,70±8,40		29,90±17,11	
Zayıf	9 (4,5)	41,66±7,63		24,93±20,85	
Karşı Cinsten Arkadaşı					
Olanlar	130 (65,0)	35,14±8,83	0,13*	35,32±17,51	0,003*
Olmayanlar	70 (35,0)	37,17±9,42		27,34±18,11	
Vücut Kitle İndeksi (BMI)					
Zayıf	29 (14,5)	36,89±9,08	0,89**	35,67±19,45	0,75**
Normal	133 (66,5)	35,78±9,06		32,25±18,90	
Fazla kilolu	36 (18,0)	35,41±9,54		30,93±14,06	
Obez	2 (1,0)	33,50±0,70		34,20±0,84	

* Bağımsız T-Testi, **Tek Yönlü Varyans Analizi

Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre sürekli kaygı ve atılganlık ölçeği puan ortalamaları Tablo 1a ve 1b'de sunulmuştur.

Ölçek puanları ortalamalarına bakıldığında kadınların erkeklere göre daha kaygılı ve daha atılgan oldukları bulunmasına rağmen, cinsiyetlerine göre sürekli kaygı düzeyinde (p=0,71) ve atılganlık düzeyinde (p=0,49) istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

Aile ikamet yerlerine göre illerde yaşayanların en kaygılı, köylerde yaşayanların en az kaygılı oldukları bulunmuştur. Atılgnlık düzeyi açısından ise en çok köylerde yaşayanların, en az illerde yaşayanların atılgn oldukları bulunmuştur. Aile ikamet yerlerine göre sürekli kaygı düzeyinde (p=0,82) ve atılgnlık düzeyinde (p=0,38) istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Öğrenci ailelerinin aylık ortalama gelirine göre sürekli kaygı (p=0,22) ve atılgnlık düzeyinde (p=0,06) anlamlı farklılık bulunmamıştır. Anne ve babalarının hayatta olma durumlarına göre annesi (p=0,79) ve babası (p=0,40) vefat edenlerin daha kaygılı oldukları bulunmasına rağmen bu fark anlamlı değildir. Ayrıca annesi vefat edenlerin (p=0,89) ve babası yaşayanların (p=0,13) daha atılgn oldukları bulunmuş olup, bu fark da anlamlı değildir.

Öğrencilerin birlikte yaşadığı kişiler açısından bakıldığında sürekli kaygı düzeyinde (p=0,64) ve atılgnlık düzeyinde (p=0,42) istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

Katılımcıların anne öğrenim durumuna göre sürekli kaygı düzeyinde (p=0,24) ve atılgnlık düzeyinde (p=0,18) istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Aynı şekilde baba öğrenim durumuna göre de sürekli kaygı (p=0,98) ve atılgnlık (p=0,63) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne mesleklerine göre annesi ev hanımı olanların daha kaygılı (p=0,18) ve daha az atılgn (p=0,40) oldukları bulunmuş olup istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Baba mesleklerine göre de gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Kardeş sayısı açısından üç ve daha fazla kardeşi olanların daha kaygılı, bir kardeşi olanların ise daha atılgn oldukları bulunmuştur. Kardeş sayılarına göre sürekli kaygı düzeyinde (p=0,13) ve atılgnlık düzeyinde (p=0,10) istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

Öğrencilerin öğrenim yıllarına göre son sınıfta olanların daha kaygılı, birinci sınıfta olanların ise daha atılgn oldukları bulunmuştur. Öğrenim yıllarına göre sürekli kaygı düzeyinde (p=0,31) ve atılgnlık düzeyinde (p=0,83) gruplar arasında anlamlı farklılık yoktur.

Üniversite genel başarısı açısından başarı düzeyi arttıkça kaygının azaldığı bulunmuş olup anlamlı değildir (p=0,10). Atılgnlık düzeyi açısından da anlamlı farklılık bulunmamıştır (p=0,06).

Vücut kitle indekslerine göre zayıfların en fazla kaygılı, obezlerin en az kaygılı grup oldukları bulunmuştur. Sürekli kaygı düzeyinde (p=0,89) ve atılgnlık düzeyinde (p=0,75) vücut kitle indekslerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

Öğrencilerden karşı cinsten arkadaşı olmayanların, olanlara göre daha kaygılı oldukları bulunmuş olup bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (p=0,13). Atılgnlık düzeyi açısından ise karşı cinsten arkadaşı olanların daha atılgn oldukları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p=0,003).

Sürekli kaygı envanterine verdikleri yanıtlar doğrultusunda katılımcıların puanlarına göre kaygı düzeyleri Tablo 2’de sunulmuştur. Görüldüğü gibi katılımcıların; %48,0’ı (n=96) 20-35 sürekli kaygı puan aralığında yani “düşük kaygı” seviyesindedir. Öğrencilerin %27,5’i (n=55) “orta kaygı seviyesinde”, %24,5’inin (n=49) sürekli kaygı puanı ise 43-60 arasında tespit edilmiş olup “yüksek kaygı seviyesinde” oldukları görülmüştür. Sürekli kaygı puanı 61 ve üstünde yani “ciddi kaygı seviyesinde” olan kimse bulunmamıştır. Katılımcıların sürekli kaygı ölçeği puan ortalaması ise 34,85±9,07 bulunmuş olup, genel anlamda düşük kaygı seviyesinde oldukları görülmektedir.

Tablo 2: Sürekli Kaygı Ölçeği Puanına İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Sürekli Kaygı Düzeyi (34,85±9,07)	Sürekli Kaygı Puan Aralığı	n	%
Düşük Kaygı Seviyesi	20-35	96	48,0
Orta Kaygı Seviyesi	36-42	55	27,5
Yüksek Kaygı Seviyesi	43-60	49	24,5
Ciddi Kaygı Seviyesi *	61-80	-	-

*Tıbbi takibi gereklidir

Tablo 3’de katılımcıların atılgnlık envanterine verdikleri yanıtlar doğrultusunda; %8,0’inin (n=16) çekingen, %92,0’sinin ise (n=184) atılgn olduğu görülmektedir. Ayrıca -90 ile +90 puan aralığında minimum puanın -43, maksimum puanın ise +73 olduğu bulunmuştur. Katılımcıların Rathus atılgnlık envanteri puan ortalaması ise 32,53±18,08 bulunmuş olup, genel anlamda atılgn oldukları bulunmuştur.

Tablo 3: Rathus Atılgnlık Envanteri (RAE) Puanına İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Atılgnlık Düzeyi (32,53±18,08)	Atılgnlık Düzeyi Puan Aralığı	n	%
Çekingen	-90 ile +9 arası	16	8,0
Atılgn	+10 ile +90 arası	184	92,0

Sürekli kaygı düzeyi ile atılgnlık düzeyi arasındaki korelasyon Tablo 4’de gösterilmektedir. Buna göre sürekli kaygı ile atılgnlık arasında negatif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Tablo 4: Sürekli Kaygı ve Atılganlık Düzeyleri Arasındaki Korelasyon

Değişkenler	n	r	p*
Sürekli Kaygı	200	-0,542	<0,001
Atılganlık			

* Pearson Korelasyon Analizi

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma sürekli kaygı ile atılganlık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda katılımcıların yaklaşık yarısının kaygı seviyesinin düşük olduğu ve sürekli kaygı ölçeği puan ortalamasının ise (34,85±9,07) bulunduğu yani düşük kaygı aralığında olduğu bulunmuştur. Sürekli kaygı ölçeği puan ortalaması; Uzuntarla ve arkadaşları (2015:160) tarafından İİBF öğrencilerinde (46,74±6,88), Karabulut ve arkadaşları (2013:246) tarafından genç futbolcularda (51,32± 4,83), Deveci ve arkadaşları (2012:189) tarafından üniversite öğrencilerinde (45.17±8.79), Yılmaz ve arkadaşları tarafından (2014:23) yüksek okul öğrencilerinde (47,57±6,21), Canbaz ve arkadaşları tarafından (2005:16) çıraklık eğitim merkezi öğrencilerinde (44.7±9.7) olarak bulunmuş olup genel itibariyle yüksek kaygı seviyesinde oldukları bulunmuştur.

Araştırmamızda katılımcıların büyük çoğunluğunun atılgan olduğu, atılganlık ölçeği puan ortalamasının ise (32,53±18,08) bulunduğu yani atılgan özellikleri ifade eden aralıkta yer aldığı bulunmuştur. Atılganlık envanteri puan ortalaması; Zincir ve arkadaşları (2014:22) tarafından hemşirelik öğrencilerinde (14.86 ± 23.13), Uzuntarla ve arkadaşları (2015) tarafından İİBF öğrencilerinde (15,77±18,50), Dinçer ve Öztunç (2009:27) tarafından ebeklik öğrencilerinde (22,91±20,32), hemşirelik öğrencilerinde (20,16±22,10) olarak bulunmuş olup genel itibariyle katılımcıların atılgan özellikler taşıdığı bulunmuştur. Sürekli kaygı ve atılganlık ölçeği puanları açısından çalışmamız da biraz daha yüksek ortalamalar bulunmuş olsa da, diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Cinsiyete göre sürekli kaygı ve atılganlık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sürekli kaygıya yönelik Basco ve Olea (2013:101) tarafından yapılan çalışmada da anlamlı farklılık bulunmazken, Uğur (2014:59), Kartopu (2012:158), Dursun ve Aytac (2009:78) tarafından yapılan çalışmalarda ise kadınların erkeklere göre daha kaygılı oldukları bulunmuştur. Uzuntarla ve arkadaşları (2015) ile Voltan-Acar ve arkadaşları (2008:345) tarafından yapılan çalışmalarda cinsiyete göre atılganlık düzeyinde anlamlı farklılık bulunmazken, Güler (2011:33), Ekinci ve arkadaşları (2013:70) tarafından yapılan çalışmalarda ise kadınların erkeklere göre daha atılgan oldukları bulunmuştur.

Katılımcıların anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre sürekli kaygı ve atılganlık düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Tekindal ve arkadaşları (2010:83) ile Doğan ve Çoban (2009:162) tarafından yapılan çalışmalarda da ebeveynlerin eğitim durumuna göre sürekli kaygı düzeyinde anlamlı farklılık bulunmazken, Erdik ve Altıparmak (2012) tarafından yapılan çalışmada ise anne eğitim düzeyinin yüksek olmasının sürekli kaygıyı ters yönde etkilediği bulunmuştur. Yılmaz ve Ekinci'nin (2001:7), Kahriman'ın (2005:24), Uzuntarla ve arkadaşlarının (2015) çalışmalarında da atılganlık düzeyi ile ebeveyn eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmamızda katılımcıların aile gelir durumlarına göre sürekli kaygı ve atılganlık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ghezlbash ve arkadaşları (2015:88) ile Nacar ve arkadaşlarının (2011:9) çalışmasında da gelir durumuna göre sürekli kaygı düzeyinde anlamlı farklılık bulunmazken, Amr ve arkadaşları (2013:4) tarafından yapılan çalışmada ise gelir düzeyinin yüksek olmasının sürekli kaygıyı azalttığı bulunmuştur. Uzuntarla ve arkadaşları (2015), Molloağulları ve Alptuğ (2013:140) tarafından yapılan çalışmalarda ise gelir düzeyi yüksek olanların daha atılgan oldukları bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşı cinsten arkadaşı olma durumuna göre sürekli kaygı düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Uzuntarla ve arkadaşları (2015:166) tarafından yapılan çalışmada ise karşı cinsten arkadaşı olanların, olmayanlara göre sürekli kaygı seviyelerinin anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur. Araştırmamızda karşı cinsten arkadaşı olma durumuna göre atılganlık düzeyinde ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuş ve karşı cins arkadaşı olanların, olmayanlara göre daha atılgan oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Karşı cinsten arkadaşı olanların iletişim, problem paylaşımı ve sosyalleşme süreçlerinde daha aktif olmasının atılganlık düzeyinin yüksek olmasında etkili olabileceği değerlendirilmektedir.

Ayrıca öğrencilerin üniversite öğrenim yılı, başarı düzeyi, vücut kitle indeksi, kardeş sayısı, birlikte yaşadıkları kişiler ile anne ve babalarının meslekleri, hayatta olup olmamaları, ikamet yerleri gibi özellikleri açısından sürekli kaygı ve atılganlık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Çalışmamızda sürekli kaygı ile atılganlık arasında ters yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Yani sürekli kaygının yüksek olması, atılgan davranışları azaltmaktadır. Çalışmamızın sonuçları Ghareeb (1992:9) tarafından Birleşik Arap Emirlikleri'nde, Larijani ve arkadaşları (2010:897)

tarafından İran'da üniversite öğrencileri üzerinde uygulanan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Sürekli kaygı düzeyi yüksek kişilerin mutsuz, umutsuz, karamsar, endişeli, gergin, karar vermekte zorluk çekme gibi özelliklerinin atılganlık kavramının içeriğiyle tamamen zıt olduğu ve bundan dolayı sürekli kaygının atılganlığı azalttığı düşünülmektedir.

Kaygının birçok sağlık problemiyle ilişkisi saptanmış olup aynı zamanda eğitim hayatında aksaklıklara yol açabilmekte, yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemekte ve arzulanılan iletişim tipi olan atılganlık üzerinde ters yönde etkide bulunmaktadır. Üniversite hayatı ise; bağımsız olma, hayatın zorluklarına göğüs gerebilme, yakın ilişkiler kurma, iş hayatına hazırlanma gibi deneyimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde sürekli kaygı ve atılganlık ile etkileri öğrenciler için büyük önem taşımakta olup, öğrencilerin, ailelerin, sağlık yöneticilerinin ve eğitimcilerin sürekli kaygı ve atılganlık hususunda farkındalıklarının sağlanmasının, öğrencilere kaygıyla başa çıkma ve atılganlık eğitimlerinin verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AMR, Mostafa; AMİN, Tarek Tawfik; SADDİCHHA, Sahoo; AL MALKİ, Sami; AL SAMAIL, Mohammed; AL QAHTANI, Nasser; AL ABDULHADİ, Abdulhadi; AL SHOAI Bİ, Abdullah (2013). "Depression and Anxiety Among Saudi University Students: Prevalence and Correlates", *The Arab Journal of Psychiatry*, 24(1), s. 1-7.
- BASCO, Remedios E. ve OLEA, Melanio T. (2013). "Correlation Between Anxiety Level And Academic Performance of BS Biology Freshmen Students", *International Journal of Educational Research and Technology*, 4 (1), s. 97-103.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2014). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- CANBAZ, Sevgi; SÜNTER, Tevfik; PEKŞEN, Yıldız (2005). "Samsun Çıraklık Eğitim Merkezi'ne Devam Eden Çırakların Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi". *Türk Tabipler Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, Temmuz-Ağustos-Eylül Sayısı, s. 16-22.
- CHENG, Cecilia ve CHEUNG, Mike W.L. (2005). "Psychological Responses to Outbreak of Severe Acute Respiratory Syndrome: A Prospective, Multiple Time-Point Study", *Journal of Personality*, 73(1), s. 261-285.
- CLARK, David A. ve BECK, Aaron T. (2012). *The Anxiety & Worry Workbook: The Cognitive Behavioral Solution*, New York: Guilford Press.
- DALKIRAN, Oğuzhan (2012). *Dershane Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitede Bulunma Değişkenine Göre Sürekli Kaygı, Sınav Kaygısı ve Sosyal Beceri Düzeyleri ile Sınav Performanslarının Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- DEVECİ, Süleyman Erhan; ÇALMAZ, Ayşe; AÇIK, Yasemin (2012). "Doğu Anadolu'da Yeni Açılan Bir Üniversitenin Öğrencilerinde Kaygı Düzeylerinin Sağlık, Sosyal ve Demografik Faktörlerle İlişkisi", *Dicle Tıp Dergisi*, 39(2), s. 189-196.
- DİNÇER, Feray ve ÖZTUNÇ, Gürsel (2009). "Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyleri", *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(2), s. 22-33.
- DOĞAN, Türkan ve ÇOBAN, Aysel Esen (2009). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Eğitim ve Bilim*, 34(153), s. 157-168.
- DURSUN, Salih ve AYTAÇ, Serpil (2009). "Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), s.71-84.
- Dünya Sağlık Örgütü (2014). *Psikolojik İlk Yardım: Saha Çalışanları İçin Rehber*, Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- EHTİYAR, Rüya ve ÜNGÜREN, Engin (2008). "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk ve Kaygı Seviyeleri ile Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), s. 159-181.
- EKİNCİ, Mine; ALTUN ŞAHİN, Özlem; CAN, Ganime (2013). "Hemşirelik Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 4(2), s. 67-74.
- ERDİK, Cengiz ve ALTIPARMAK, Saliha (2012). "Liseden Mezun Olup Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerde Başarı Güdüsü, Sürekli Kaygı Düzeyi Ve Etkileyen Etmenler", *Akademik Bakış Dergisi*, 30, s. 1-9.
- GACAR, Atalay (2011). *Türkiye'de Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Elemanlarının Karar Verme ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- GHAREEB, Ghareeb Abdel Fattah (1992). "The Relationship Between Assertiveness and Anxiety in Emirates (Male/Female) Sample", World Psychiatric Association and the Egyptian Psychiatric Association Regional Symposium in Cairo, Egypt.
- GHEZELBASH, Sima; RAHMANİ, Farzad; PEYROVİ, Hamid; INANLOO, Mehrnoosh (2015). "Social Anxiety in Nursing Students Of Tehran Universities Of Medical Sciences", *Res Dev Med Educ*, 4(1), s. 85-90.
- GÜLER, Rasiha (2011). *Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa: Yakınoğu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi.
- KAHRİMAN, İlknur (2005). "Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları Ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(1), s. 24-32.
- KARABULUT, Olcay; ATASOY, Murat; KAYA, Kazım; KARABULUT, Alparslan (2013). "13-15 Yaş Arası Erkek Futbolcuların Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bakımından İncelenmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), s. 243-253.
- KARATAŞ, Zeynep; ARSLAN, Derya; KARATAŞ, M. Erdal (2014). "Öğretmenlerin Sürekli, Durumluk Kaygı ve Bitişik Eğik Yazı Kaygılarının İncelenmesi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1), s. 229-248.
- KARTOPU, Saffet (2012). "Lise Öğrenci ve Öğretmenlerinin Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kahramanmaraş Örneği)", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2), s. 147-170.
- KAYA, Mevlüt ve VAROL, Kübra (2004). "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri Ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği)", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, s. 31-63.
- KAYA, Erdi; SARI, İhsan; TOLUKAN, Ersan; GÜLLE, Mahmut (2014). Examination of Trait Anxiety Levels of Physical Education and Sports Students (Ibrahim Cecen University Case), Social and Behavioral Sciences, 152, s. 399-402.
- KUTANİS, Rana Özen ve TUNÇ, Tülin (2013). "Hemşirelerde Benlik Saygısı ile Durumluk ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki: Bir Üniversite Hastanesi Örneği", *İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 15(2), s. 1-15.

- LARİJANİ, Taraneh Taghavi; AGHAJANİ, M; BAHEİRİAEİ, Azam; NEİESTANAK, NS (2010). "Relation of Assertiveness and Anxiety Among Iranian University Students", *J Psychiatr Ment Health Nurs*, 17(10), s. 893-899.
- MERSİN, Sevinç ve ÖKSÜZ, Emine (2014). "Üniversite Öğrencilerinde Aile Desteğinin Kaygı Düzeyine Etkisi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(35), s. 643-650.
- MERT LÜLE, Esra (2015). "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarına İlişkin Bir İnceleme", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), s. 784-789.
- MOLLAOGULLARI, Hacalet ve ALPTUĞ, Esen Cemil (2013). "Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi", *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, s.135-143.
- NACAR, Eyyüp; İMAMOĞLU, Osman; KARAHÜSEYİNOĞLU, M. Fatih; AÇAK, Mahmut (2011). "Hentbolcuların Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Araştırılması", *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), s. 1-12.
- OWEN KORKUT, Fidan ve BUGAY, Aslı. (2014). "İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), s. 51-64.
- ÖNER, Necla ve LE COMPTE, Ayhan (1983). *Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- RATHUS, Spencer A. (1973). "A 30 Item Schedule for Assessing Assertive Behavior", *Behavior Therapy*, 4, s.398-406.
- SPIELBERGER, Charles; GORSUCH, Richard L.; LUSHENE, R.E. (1970). *STAI Manuel For State-Trait Inventory*, CA: Consulting Psychologist Press.
- TEKİN, Saadet ve KAPANCI, İlker (2010). "Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarının Atılganlık Durumlarına Etkisi", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), s. 51-66.
- TEKİNDAL, Mustafa Agah; ERYAŞ, Nazire; TEKİNDAL, Benian (2010). "İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Sürekli Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi", *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, s. 79-93
- UĞRAK, Uğur (2014). *Sürekli Kaygı Düzeyli Poliklinik Hastalarının Sağlık Hizmetlerini Kullanma Eğilimlerinin Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- UĞURLUOĞLU, Mehmet Yavuz (1996). *Lise Öğrencilerinde Özsaygı Düzeyi İle Atılgan Kişilik Özelliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- UZUNTARLA, Yasin; CİHANGİROĞLU, Necmettin; CEYHAN, Sümeyra; EROĞLU, Merve (2015). "Üniversite Öğrencilerinin Sürekli Kaygı Düzeyleri ile Sosyodemografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Analizi", *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), s. 156-169.
- UZUNTARLA, Yasin; CİHANGİROĞLU, Necmettin; CEYHAN, Sümeyra (2015). "Atılganlık Düzeyi ile Sosyodemografik Özelliklerin İlişkisi: Bingöl Üniversitesi İİBF Örneği", 13. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, 28-30 Ekim, Bakü-Azerbaycan.
- VAROL, Yaprak Kalemoglu (2014). "Beden Eğitimi Sürekli Kaygı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *International Journal of Human Sciences*, 11(1), s. 221-235.
- VOLTAN, Nilüfer (1980). "Rathus Atılganlık Envanteri Geçerlilik Güvenirlik Çalışması", *Psikoloji Dergisi*, 10, s. 23-25.
- VOLTAN, Nilüfer (1981). "Rathus Atılganlık Envanterinin Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanması ve Elde Edilen Bulgular", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, s. 72-75.
- VOLTAN-ACAR, Nilüfer; ARICIOĞLU, Ahu; GÜLTEKİN, Filiz; GENÇTANIRIM, Dilek (2008). "Üniversite Öğrencilerinin Güvenlik Düzeylerinin İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, s. 342-350.
- www.medikalsozluk.com. (Erişim tarihi: 20.10.2015)
- YILMAZ, İbrahim Alpay; DURSUN, Sibel; GÜZELER GÜNGÖR, Elçin; PEKTAŞ, Kemal (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi: Bir Örnek Çalışma", *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), s. 16-26.
- YILMAZ, Serpil ve EKİNCİ, Mine (2001). "Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyi Arasındaki İlişki", *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 4(2), s. 1-10.
- ZİNCİR, Handan; ERTEN, Zeliha Kaya; SEViÇ, Emine Ümit; ÖZKAN, Filiz (2014). "Akran Eğitimi Yöntemi Kullanılarak Yürütülen Sosyal Projelerin Liderlik, Problem Çözme ve Atılganlık Becerilerinin Gelişimine Etkisi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 7(1), s. 19-25.